

6%

חסכוניתיק

כוח חלבון

הסכון

פרס

בנק דיסקונט

לישראל

בע"מ

בסדניה

המשק

הסרטי הממאיר

הכנת התקציב השנתי של ממשלת ישראל היא מלאכת מחשבת. היא קרובה הרבה יותר לספרות יפה מאשר לאוסף יבש של מספרים. כי מחברי התקציב חייבים בצורה עדינה לטשטש את המציאות האפורה, לי צייר במקומה תמונה מושכת, שכל קירבה בינה לבין המציאות מקרית בהחלט. התפקיד הקשה המוטל על משורריה האוצר הוא:

- להעלים את העובדה המרה שתקציב ההוצאות גדל והולך משנה לשנה,
- להעמיד פנים כאילו יש כיסוי להוצאות אלה בצד ההכנסות,
- לתרץ את ההוצאות כאילו הן הכרחיות לקיום המשק, ולא לקיום האגואיזם של המנגנונים, הגדלים בכוח עצמם כסרטי ממאיר.

מדד יוקר המחיה. כשהונח השבוע על שולחן הכנסת התקציב הממשלה לשנת 1958/59, היה ברור כי שוב נעשתה מלאכה אמנותית לתפארת. היה דרוש עיון שני ושלישי כדי לעמוד על העובדות היבשות הקבורות מתחת לסורי המספרים.

למראית עין היה זה תקציב בסך 1162 מיליון ל"י, היינו גידול של 10% בלבד לעומת השנה הקודמת. אך למעשה היה הרבה יותר גדול. כי יחד עם ההכנסה הפרטית של המשדדים הממשלתיים השונים, כגון הדואר והתחבורה, שאף היא מיועדת לכיסוי חלק מהוצאות אותם המשדדים, (אך שאינה מופיעה בגוף התקציב) מגיעה ההוצאה למעשה ל-1385 מיליון ל"י.

ברור מראש כי אין כיסוי לסכומים אלה. אולם הממשלה מעמידה באומץ לב רב פנים כאילו היה כיסוי מובטח. הסכסכים: גיפוח מלאכותי של אומדן ההכנסות, אשר אין לו שחר, דוגמה: 128 מיליון ל"י נרשמו כאומדן מלחמת חוץ (כגון מהבנק האמריקאי לייבוא וייצוא), מבלי שיהיה שמץ של כסחון שאמנם יתקבל סכום שאף יתקרב לזה. בתוך הארץ מקשה הממשלה למילאה של 20 מיליון ל"י. אחרי שכבר נכשל מלחה דומה בשנה שחלפה.

כיצד יכוסו ההוצאות? בדרך הרגילה: אחרי מיחצית השנה הכריזו הממשלה על מצבי חירום, בתירוץ זה או אחר (קליטת עליה, שיכון, בטחון, וכ"ו) תדרוש תקציב נוסף, מלחה במסים חדשים.

ארגונים

איזהו גיבור?

סופר או משכיל ערבי המבקש לפרסם דבר מה באחד העתונים או כתביה העת הערביים המופיעים בארץ, חייב תחילה לש אול את עצמו: לאיזו מסלגה או עדה להתחנף? כי אין בישראל אף במה בלתי תלויה אחת בערבית. מצב זה דחף כמה עשרות צעירים בקיץ שעבר להקים את ארגון המשוררים והמשכילים הערביים בישראל.

מקימי הארגון התכנסו במועדון האחה הנוצרית בחיפה, ככרטיס כניסה שימשה השמעת יצירה בפרווה או בחרוזים. אולם גם אחרי שהוקם הארגון לא נפתרה הבעיה: לארגון הבלתי-תלוי לא היה הכסף הדרוש. לפני שבועיים התכנסו החברים לאסיפה שניה, ובאין אפשרות לי הוציא עתון מודפס הסתפקו שוב בעתון בעל פה.

הספר למהגר. במשך ארבע שעות ישבו החברים באולם קולנוע אמפייר הני צרתי, הקשיבו להקראת יצירותיהם. מספר הכינוס היו דבריה של הודה נאשף, הי סטודנטית הערבית הראשונה באוניברסיטה העברית. בקול שקט הקריאה הצעירה החי ננית את טענותיה נגד מינהג המוהר, וכל הקשור בו.

אחריה דיבר עורך-הדין חסני עיראקי. הנושא: ימי הווה של הערבים בספרד, וסריחתן של התרבות הערבית והיהודית באותה תקופה.

בין באי הכנס ישב צעיר ערבי גבה קומה ויפה תואר, מורה משכיל השולט היטב בשפות הערבית והעברית. הוא לא ישב שם כמשתתף, אלא כנציג סוכנות הי ידעיות עתיים. מכל הפראזות המוסלסלות שהושמעו עניינה אותו פסקה אחת מתוך

• אם להוסיף לכך את הכנסות הסוכנות היהודית, שאינן מופיעות בתקציב הממאיר שלתי, מתקרבות השלטון בישראל ל-2 מיליארד ל"י, היינו 1000 ל"י לנפש.

הסדר נמלץ שנשא חביב קהוג, מורה בי בית-הספר התיכון בחיפה, לזכר משורר ערבי נוצרי, שהיגר מהלבנון לארצות-הברית בימי השלטון התורכי.

בארצות-הברית יסד המשורר הגולה עתון בשם אל-סמיר, אשר שפע שירים רוחיי אהבה למרחב הערבי. מדוע לא חזרת אלינו? שאל קהוג בהתרגשות. הרי הי מורה הזה השתחרר ממשעבדיו בהנהגת גיבוריו!

הוא לא הזכיר את הגיבור בשמו המי פורשו; אך כתב עתיים ידע למי הכוונה. כעבור שעה הבריק לסוכנותו בלתי-אביב: הכינוס מביע תמיכה בלתי-מסוימת בגיבור הערבים במאל עבד אל-נאצר.

אותה האשמה הושמעה ללא תוצאות נגד כינוסים קומוניסטיים; לגבי כינוס שבאוי ברובם מורים, עובדי משרד החינוך והי תרבות, היו תוצאותיה הרות אסון.

חינוך המזככים. העתונות העברית פייסמה את היוזקה בהבלטה; וכבר למחרת היום רעם קולו של מזכיר המחלקה הערי בית בהסתדרות, אליהו אנאסי, באסיפה בכפר ילדים, אה לא ידע הציבור הערבי לחנך המדינה תצטרך — והיא יכולה — לחנך אותם!

החינוך הורגש במהרה. המורים הוזמנו אל נציגי המושל הצבאי באזוריהם, ושם הוסבר להם שאם לא יתחשבו בפומבי לי כינוס ולארגונו, יצטרכו להסיק את המסי קנות. המורים הסבירו כי לא היתה אמת בדיעה, ואפילו הוזכר שמו של גמאל עבד אל-נאצר עליידי אחד המשתתפים, הרי עשה זאת על אחריותו האישית והוא אשר צריך להיעזב, במידה והובר אסור עליי חוקי המדינה.

המורים יצאו ממשרדי המחלקה הצבאי מיהרו להיפגש בפעם שלישית בחיפה. הי פעם נעדרו רבים מהם — מתוסר רשיון תנועה מטעם המושל. באסיפה זו הוחלט לקרוא את קהוג לבידור ואולי אף לסלקו מן הארגון.

אך המושל הצבאי עמד בשלו: לפרק את הארגון. הפעם אף זכה לנבזבזות בלתי-רגיל: המפלגה הקומוניסטית, שבטאונה הי ערבי הבטיח תחילה לכסות באהדה את הכינוס, לא פירסם עליו מלה. כי בדיוק כמו המושל הצבאי, לא היתה מקיי מעונינת בקיומו של ארגון המאפשר למשכילים ערי ביים בלתי-תלויים להתבטא.

הסכנה

„העיקר שזה גולי“

למרות שרחובות הפכה מזה שנים ממו שבה לעיר ואם בישראל, נשארה בירת הדרום מקופחת מבחינת הופעות בידור ו שעשועים. התיאטרונים הישראליים מבקרים בה לעיתים נדירות, ואילו להקות קרקס ועסקי שעשועים אחרים פוסחים עליה כמעט לגמרי. משום כך, היתה אסיפת ההסכנה מטעם מנהל הסכרה על הנושא „המשטרה והצבור“, שנערכה השבוע, תחליף בעתו שמשך אליו המוני אורחים.

במרכז ההצגה עמדה הופעתו של רמיח יעקב נאש, קצין העתונות של משטרת יש ראל, המגלה לאחרונה תשוקה בלתי-רגילה לנאומים באסיפות מפאיי ואסיפות הסכרה אחרות.

בהרצאתו של נאש על „המפעל התעי שייתי הגדול ששמו משטרה“, כדבריו, ובייחוד עם כתבי עתונות אחרי ההרצאה, גילה דובר המטה הארצי חוש הומור מיוחד ובקיאיות בלתי-מצויה בתניכ ובגליונות הי עולם הזה, מהם ציטט מאמרים שלמים עלי-פה.

בין מטר מספרים וסטטיסטיקות (כל 10 דקות נפתח תיק פלילי, כל 20 דקה קורה תאונת דרכים) שיעשע נאש את שומעיו בהכרזות.

● „טיב האנשים במשטרה הוא ברמה ירודה. אנו הופכים אבק אדם לבני-אדם, אנו נלחמים באנאלפביתים, ואלה מלאכך ישראל!“

● „אנו מלמדים שוטרים להשתמש בי מולג וסכין ולאכול ליד שולחן. פעם אמרו לשוטר לכבות את האור, או הוא עלה על כסא והושיט ידו לא המורה.“

● „סמכויותיו של שוטר הן כסמכויות יותיו של נשיא המדינה. רק נשיא המדינה יכול לחון פושעים, ואילו שוטר העובר ברחוב ומסב את ראשו כשהוא רואה עבירה, תנן גם כן את הפושע בדיוק כמו נשיא המדינה.“

המשטרה אינה קבלנית. אולם כי אשר הגיעה נעתו של הקהל לשאל שאלות (הסעך בעמוד 8)

סיפורם של ששת מלחי מפרש מלבין

הכל היה מוכן. בקבוקי היין והי קוניאק על השולחן, תרגולות צלויות בתנור, פרחי שדה בתוך צנצנת פשוטה, בגדי חג עבור הילדים. אפילו אוטובוס גדול הוזמן. במועדון הקטן של מושב דור שטפו נערות את הרצפות, תלו ענפי כנף בפתחו. ילדי בתי הספר הכינו כתובות וסיסמאות על ניירות בריסטול; ברוכים הבאים, דיגי דורון! הכל היה מוכן לי בואם. אבל הם לא באו.

התקוה נולדה ליום רביעי בערב, בשורת הבתים הלבנים אדומי-הרעפים של מושב דור נדלקו האורות. נשים אספו את הי ברחוים מתעלת המים שלצד הדרך. עדר הפרות חולק לרפתות הפרטיות. ובאחד הכי תים ישבו שתי נשים, האכילו את ילדיהן ובכו. דבורה (דורה) וחיה הן שתי אחיות שתיהן ילידות אתונה שביוון, שתיהן בנות מושב דור, שתיהן אמהות לבן ובת כל אחת, ולשתיהן חסרו בעליהן. הילדים אכלו את ארוחת הערב בעצב. חוה כהן הניקה את בנה בן חצי השנה. בינן לבין עצמן כמעט ולא דיברו הנשים. מועקה של אבל שררה בבית. רק לפני שלושה שבועות נפטרה אמו של משה ברוך.

היא היתה אשה בת 53. עברית כמעט ולא ידעה. לא ידעה לקרוא עתונים ולא הבינה את אשר אמרו ברדיו. כל יום היתה קמה ושואלת לגורל בנה. שאר היום היתה שותקת. כאשר ביקר מזכיר האוים דאג המרשילד לפני כחודש במצרים, ובאמר לה כי יעשה הכל לשחרור בנה, האמינה כי למחרת תתראה עמו. עבר יום והוא לא בא. כל יום אחרי זה היתה שואלת: מתי יבוא משה? ערב אחד קמה משנתה ולא שאלה היכן משה. היא רק אמרה שאינה מרגישה בטוב, צנחנה ומלח.

מועקה של אבל בבית. לפתע נכנס אחד השכנים: „שמעתם, שמעתם, גולדה דיברה בכנסת, אמרה שדורשים שישחררו אותם מיד.“ בפנים הקפואים נדלקו ניצוצות. עיי ניהן התכולות של שתי האחיות יפות המראה, דבורה וחיה, כאילו הקיצו מתרומת. בקוצר-רוח חיכו למהדורת-החדשות.

★★★
שיחות ברדיו

בעצב, כל העסק התחיל כמעט דרך הרדיו. זה היה לפני ארבעה חודשים, בערב ראש השנה. הרדיו הגדול העומד על הארון בחדר-הכניסה הצר של משפחת

מישה ברוך, אב לבן ובת, שאמו נפטר מרוב זאנה לשלומה, ובנו מקבל התקפות עצבים בגלל העדרו הממושך.